

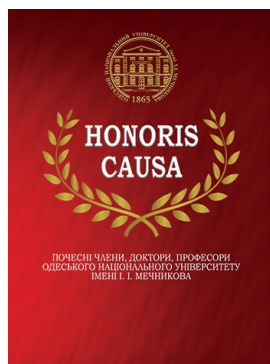
DOI: [https://doi.org/10.18524/2707-3335.2020.2\(24\).215446](https://doi.org/10.18524/2707-3335.2020.2(24).215446)

Попик Володимир Іванович,

доктор історичних наук, професор,
член-кореспондент НАН України,
директор Інституту біографічних досліджень
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського
вул. Володимирська 62, м. Київ, 03039, Україна
тел.: (044) 288 13 84
e-mail: ibd@nbuv.gov.ua

**КНИЖКА ПРО ПОЧЕСНИХ ПЕРСОН
ОДЕСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Рец. на кн.: Музичко О. Є. *Honoris causa: почесні члени, доктори, професори Одеського національного університету імені І. І. Мечникова: до 155-річчя від дня заснування: біогр. довід.* / О. Є. Музичко, О. О. Синявська, В. М. Хмарський ; гол ред. І. М. Коваль ; Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова, Ф-т історії та філософії, Каф. історії України. – Одеса : ОНУ, 2020. – 308 с.

Систематична робота вчених Одеського національного університету імені І. І. Мечникова з розкриття у біографічних словниках та покажчиках персоналій представників професорсько-викладацького складу, відомих діячів, пов'язаних з Університетом, має давні традиції і принесла вагомий результат. Публікація праць, присвячених ректорам, професорам, членам академій, вченим, номінованим на Нобелівську премію, лауреатам державних премій, заслуженим діячам науки і техніки демонструє вагомий науковий потенціал одного з найстаріших університетів України, його роль у розвитку вітчизняної науки і культури, інтегрованість у європейський і світовий науковий та освітній простір.

Підготовлений нині до 175-річчя від дня народження І. І. Мечникова, науковцями-істориками ґрунтовний біографічний довідник, присвячений почесним членам, докторам та професорам Університету, продовжує цю важливу справу.

Автори-упорядники – О. Є. Музичко, О. О. Синявська, В. М. Хмарський – здійснили значний обсяг роботи зі збору архівних матеріалів, використання репрезентативної літератури, а також Інтернет-ресурсів, значення яких, як цінного джерела, особливо щодо персоналій сучасної доби, нині суттєво зростає. З цього погляду кожна біографічна стаття довідника є оригінальним мікродослідженням. В процесі підготовки довідника вдалося відкрити чимало нових аспектів історії найвідомішого закладу вищої освіти на півдні України і це

має допомогти рельєфніше побачити його місце у світовій науці та суспільне значення.

Структурно видання складається із двох частин – почесні члени й доктори Новоросійського університету та почесні доктори і професори Одеського державного/національного університету імені І. І. Мечникова. Такий розподіл автори запропонували, виходячи із того, що в обранні почесних персон в Одеському університеті не було континууму. Так, перше засідання з обрання почесних членів університету відбулося відразу після його заснування – 4 травня 1865 року, на ньому вшанували осіб, що сприяли справі відкриття університету в Одесі. До 1920 року практика надання почесного членства набула значного поширення, був навіть випадок обрання однієї особи (І. М. Сеченова) двічі – як почесного члена, так і почесного доктора. Між класичною та сучасною епохами був досить значний період дискретності – з 1920 до 1975 роки. Як виявили дослідники, традиція *honoris causa* була відновлена у радянський час, але у дуже скромному обсязі, активізувалася на зламі XX і XXI століть і продовжується в університеті донині.

Результатом копійної роботи викладачів факультету історії та філософії стала поява галереї портретів визначних осіб, які пов'язали своє ім'я з університетом в Одесі ще у класичну «епоху Мечникова», хоча сам Нобелівський лауреат, як це не парадоксально, так і не був удостоєний такої честі. У довіднику надано 129 біографічних оглядів, розташованих за хронологічним принципом, в кожному інформація про персону передбачає презентацію її прізвища, імені та по-батькові (для іноземців – транслітерацію прізвища), роки життя, іконографію, анонс про обрання, біографічні дані з акцентом на зв'язок з Одеським університетом. Джерела інформації не наводять наприкінці статті, а зібрані разом і сукупно представлені наприкінці всього тексту. В додатках знаходимо візуальний матеріал.

Заслужує на увагу передмова до видання, в якій автори надали короткий історіографічний огляд, охарактеризували джерельну базу, прослідкували процедуру та динаміку обрання почесних членів від традицій Новоросійського університету до сучасних реалій Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, надали фаховий узагальнюючий аналіз зібраному матеріалу, пояснили архітектоніку.

Безумовно, що даний проєкт дозволяє під особливим кутом зору подивитись на Одеський університет і систему його наукових та інших зв'язків. Звісно, що набуття почесного титулу мало обопільний інтерес – фігуранти мали пишатись підтримкою університету, але й університет міг записати собі на карб академічний альянс із видатними науковцями, зокрема трьома нобелівськими лауреатами або вченими, імена яких відомі нині кожному успішному учневі школи, такими як Луї Пастер або Герман Гельмгольц.

Матеріали підготовленого довідника становлять інтерес, зокрема для досягнення на великому історичному тлі університетських академічних уподобань,

сфер впливу і зв'язків з вітчизняним й зарубіжним академічним середовищем, адже завжди існували різноманітні зрізи взаємних впливів у професорській корпорації.

Текст позначений високим фаховим науковим і редакційним рівнем підготовки. Він відповідає сучасним вимогам до видань, призначеним розкривати історію вищої освіти, університетської науки, давні традиції тісної інтеграції університету у світовий освітній та науковий простір. У цьому плані довідник є дуже корисним для репрезентації історії і сучасних досягнень Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.